Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31371

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i (TPBÖ), spor taraftarlar?n?n tak?mlar?na veya spor olaylar?na yönelik geli?tirdikleri çok boyutlu **psikolojik ba?l?l?k** düzeylerini ölçmek amac?yla uyarlanm?? 30 maddelik bir ölçektir. Ölçek, taraftarl?k deneyiminin temel unsurlar?n? kapsayan alt? farkl? faktörü de?erlendirir: ki?isel kimlik, duygusal ba?l?l?k, kaynak maliyeti, psikolojik maliyet, sosyal zorunluluk ve bölgesel ba?l?l?k. Bu ölçek, spor psikolojisi ve sosyolojisi alanlar?nda taraftar davran??lar?n? ve sadakat mekanizmalar?n? incelemek için güçlü bir araç sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Taraftar, **Psikoloji**, Ba?l?l?k, Spor Psikolojisi, Ölçek Uyarlama, ?ç Tutarl?l?k, **Likert Ölçe?i**.

Yazarlar

Hasan Bozgeyikli, Özkan Ta???n, S. Esin Ero?lu.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, spor taraftarlar?n?n tuttuklar? tak?mla veya spor dal?yla kurduklar? **psikolojik ba?l?l?k** düzeyini çok boyutlu olarak belirlemektir. Bu ba?l?l?k, sadece duygusal bir durumu de?il, ayn? zamanda kimlik olu?umunu, sosyal bask?lar?, bölgesel aidiyeti ve taraftarl???n getirdi?i maliyetleri de içeren karma??k bir yap?y? ifade eder. Bu uyarlama çal??mas?, özgün ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?labilmesini sa?lamay? hedeflemi?tir.

Yap?

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i, taraftarl?k olgusunu alt? temel boyutta ele alan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu boyutlar, bireyin taraftarl?k rolünü ne ölçüde benimsedi?ini ve bu role ne kadar yat?r?m yapt???n? yans?t?r. Ölçek, toplam 30 madde ile a?a??daki yap?lar? kapsamaktad?r:

Ki?isel Kimlik: Taraftarl???n, bireyin benlik kavram?n?n ayr?lmaz bir parças? haline gelme derecesini ölçer.
Duygusal Ba?l?l?k: Tak?ma kar?? hissedilen yo?un sevgi, gurur ve aidiyet gibi pozitif duygusal tepkileri de?erlendirir.
Kaynak Maliyeti: Taraftarl??a harcanan zaman, para ve enerji gibi somut kaynaklar?n maliyetini ifade eder.
Psikolojik Maliyet: Tak?m?n ba?ar?s?zl??? veya performans? nedeniyle ya?anan stres, hayal

ARABPSYCHOLOGY.COM

k?r?kl??? ve duygusal y?pranma gibi psikolojik bedelleri ölçer.
Sosyal Zorunluluk: Sosyal çevre (aile, arkada?lar) taraf?ndan dayat?lan veya beklenen taraftarl?k rolünü sürdürme ihtiyac?n? yans?t?r.
Bölgesel Ba?l?l?k: Taraftar?n, tak?m?n?n temsil etti?i ?ehir, bölge veya co?rafi kimlikle kurdu?u ba??ml?l??? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in alt? faktörlü yap?s?n?n Türkçe örneklemde kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Elde edilen uyum indeksleri, modelin veriyle ne kadar iyi e?le?ti?ini gösteren güçlü kan?tlard?r:

Ki-kare de?eri (x^2): 933,737 (Serbestlik derecesi (sd): 390)
Kök Ortalama Kare Hata Yakla??m? (RMSEA): .055
Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI): .908
Tucker-Lewis ?ndeksi (TLI): .898
Standardize Edilmi? Kök Ortalama Kare Kal?nt? (SRMR): .055

RMSEA ve SRMR de?erlerinin .08'in alt?nda, CFI ve TLI de?erlerinin ise .90'a yak?n veya üzerinde olmas?, modelin iyi bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu teyit etmektedir.

Güvenirlik

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i'nin güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) kullan?larak raporlanm??t?r. Ölçe?in genel yap?s?n?n yüksek düzeyde güvenilir oldu?u tespit edilmi?tir. Ölçe?in bütünü için iç tutarl?l?k katsay?s? .93 olarak bulunmu?tur.

Alt ölçeklerin güvenirlik katsay?lar? da kabul edilebilir düzeyde yüksek olup, her bir boyutun kendi içinde tutarl? oldu?unu göstermektedir:

Ki?isel Kimlik alt ölçe?i için: .86
Duygusal Ba?l?l?k alt ölçe?i için: .84
Kaynak Maliyeti alt ölçe?i için: .78
Psikolojik Maliyet alt ölçe?i için: .89
Sosyal Zorunluluk alt ölçe?i için: .81
Bölgesel Ba?l?l?k alt ölçe?i için: .87

Ayr?ca, ölçe?in düzeltilmi? madde toplam korelasyon katsay?lar? .33 ile .69 aras?nda s?ralanmaktad?r; bu aral?k, maddelerin ölçülen yap?n?n bütününe anlaml? katk? sa?lad???n? ve iyi bir **iç tutarl?l?k** gösterdi?ini belirtir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçek, toplam 30 maddeden olu?makta ve alt? farkl? alt boyutu ölçmektedir. Yap?lan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA), bu alt? faktörlü yap?n?n (Kimlik, Duygusal Ba?l?l?k, Kaynak Maliyeti, Psikolojik Maliyet, Sosyal Zorunluluk ve Bölgesel Ba?l?l?k) orijinal teorik modelle uyumlu oldu?unu do?rulam??t?r. Her bir alt boyutun madde da??l?m? ?u ?ekildedir:

Kimlik: 6 madde
Duygusal Ba?l?l?k: 5 madde
Kaynak Maliyeti: 4 madde
Psikolojik Maliyet: 4 madde
Sosyal Zorunluluk: 4 madde
Bölgesel Ba?l?l?k: 7 madde

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 30 maddeden olu?an öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Spor taraftarlar?.

Ya? Grubu: Yeti?kin ve ergen popülasyon (çal??ma detaylar? s?n?rl? olsa da genellikle 18 ya? ve üzeri bireyleri kapsamaktad?r).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de çe?itli spor dallar?n? takip eden taraftarlar üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert Ölçe?i** kullan?lm??t?r (1=Kesinlikle Kat?lm?yorum; 5=Kesinlikle Kat?l?yorum). Yüksek puanlar, yüksek düzeyde psikolojik ba?l?l??? i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Taraftar Ba?l?l???, Spor Sosyolojisi, Psikometrik Özellikler, **Do?rulay?c? Faktör Analizi**, Uyum ?ndeksleri, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Bozgeyikli

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: hbozgeyikli@erciyes.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye (Sorumlu yazar?n kurumsal adresi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2018 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Hasan Bozgeyikli ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için yazar?n izni zorunludur.

Kaynakça

Bozgeyikli, H., Ta???n, Ö. ve Ero?lu S.E. (2018). Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i Türkçe Formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Uluslararas? Toplum Ara?t?rmalar? Dergisi, 9*(16). doi: 10.26466/opus.481001

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: taraftar-psikolojik-baglilik-olcegi-toad.pdf

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

30 madde ve 6 alt boyut

Kimlik (6 m)
Duygusal Ba?l?l?k (5 m)
Kaynak Maliyeti (4 m)
Psikolojik Maliyet (4 m)
Sosyal Zorunluluk (4 m)
Bölgesel Ba?l?l?k (7 m)

Derecelendirme: 5'li Likert (1=kesinlikle kat?lm?yorum - 5=kesinlikle kat?l?yorum)

ARABPSYCHOLOGY.COM